

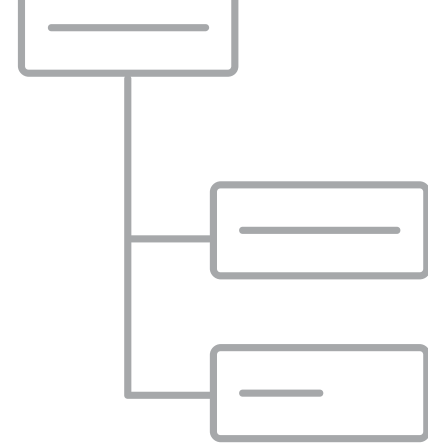
มหาวิทยาลัยสุโขทัย สร้างรากแก้วให้ประเทศ

ตำบลโป่งแยง

อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

ผศ. ดร. กิตติศักดิ์ โชติเดชานรงค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

สารบัญ

1. การสังเคราะห์ความรู้ที่สามารถนำไปเป็น “ต้นแบบ”
การบริหารจัดการในการพัฒนาระดับภูมิภาค.....3
2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่เอื้อสู่ความสำเร็จ.....8
3. ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานในตำบลในอนาคต.....9
4. ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการเชื่อมโยงผลการดำเนินงานในระดับ
ตำบลกับหน่วยปฏิบัติการ อว. ส่วนหน้า และเครือข่ายระหว่างตำบลในอำเภอ
และจังหวัดเดียวกัน.....9
5. ข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงการเรียนการสอน/หลักสูตร.....9

การสังเคราะห์ความรู้ที่สามารถนำไปเป็น “ต้นแบบ” การบริหารจัดการในการพัฒนาระดับภูมิภาค

ตำบลโป่งแยงมีสภาพทางกายภาพทั่วไปเป็นภูเขา บางส่วนเป็นที่ราบเชิงเขา และที่ราบพื้นที่บางส่วนอยู่ในความรับผิดชอบของอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุยและแม่สา เนื่องจากมีสภาพอากาศที่หนาวเย็น และพื้นที่ป่าต้นน้ำที่อุดมสมบูรณ์จึงมีพืชประจำถิ่นที่มีคุณค่าหลายชนิด โดยเฉพาะกล้วยไม้ชนิดต่างๆ เช่น กล้วยไม้พ้ามุ่ย และกล้วยไม้ดินนกคุ้มไฟ หรือพืชสมุนไพร เช่น ตีนตุ๊กตอย แต่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ และการบุกรุกพื้นที่ป่าของคนนอกชุมชนจึงเป็นเหตุให้พืชหลายชนิดมีจำนวนลดน้อยลง และเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ดังนั้นจึงมีความจำเป็นจะต้องมีการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนต่อไป

เนื่องจากสาเหตุข้างต้นชาวบ้านในชุมชนบ้านปางไคร้จึงได้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินการอนุรักษ์พันธุ์กรรมกล้วยไม้ป่าม่วยโดยเทคนิคการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชซึ่งได้รับการสนับสนุนจากองค์สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ แต่เนื่องจากเทคนิคดังกล่าวมีขั้นตอนที่ซับซ้อน และจำเป็นต้องใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ สารเคมีราคาแพงหลายชนิด การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อกล้วยไม้ป่าม่วยของคนในชุมชนจึงไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เมื่อทีมผู้ดำเนินงานได้ทราบข้อมูลดังกล่าวจึงประชุมร่วมกับชุมชน และอบต. โป่งแยง เพื่อวางแผนการดำเนินงาน ได้ขั้นตอนดังนี้

กระบวนการต้นน้ำ ได้แก่ การถ่ายทอดเทคนิคการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชอย่างง่ายและต้นทุนต่ำซึ่งเป็นเทคนิคจากผลงานวิจัยของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตติศักดิ์ โชติกเดชาณรงค์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ให้กับชุมชน เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พันธุ์กรรมกล้วยไม้ป่ามูยจนกระทั่งชุมชนสามารถดำเนินการได้สำเร็จ

กระบวนการกลางน้ำ หลังจากที่ชุมชนสามารถดำเนินการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อกล้วยไม้ได้สำเร็จจึงมีการส่งเสริมให้นำกล้วยไม้ฟ้ามุ่ยส่วนหนึ่งกลับคืนสู่ป่า อีกส่วนหนึ่งนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์เพื่อสร้างรายได้ให้คนในชุมชนเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการฝึกคนในชุมชนให้สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้และเทคนิคการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อกล้วยไม้ได้ง่าย รวมทั้งสนับสนุนสารเคมีวัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ ให้มีความพร้อมเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์พันธุ์กรรมกล้วยไม้ฟ้ามุ่ย โดยได้จัดเป็นกิจกรรม “คืนฟ้ามุ่ยสู่ป่า” สำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการศึกษาดูงานของหน่วยงานต่างๆ ซึ่งกิจกรรมจะประกอบด้วย การสาธิตการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อกล้วยไม้ฟ้ามุ่ย การอนุบาลกล้วยไม้ก่อนนำออกปลูก และการนำฟ้ามุ่ยไปปลูกคืนสู่ป่า

ดังนั้นกิจกรรมท่องเที่ยวดังกล่าวจึงเป็นที่นิยมมากมีนักท่องเที่ยว หน่วยงาน และสถาบันการศึกษาต่างๆ เข้ามาเรียนรู้เป็นจำนวนมาก จึงส่งผลดีกับกิจกรรมท่องเที่ยวอื่นๆ ในชุมชน ได้แก่ การนำเดินป่า รถนำเที่ยวป่าและจุดชมวิวมุมสูง โฮมสเตย์ นวดแผนไทย กิจกรรมดอกไม้ประดิษฐ์ การทำอาหารพื้นบ้านในป่า กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน เช่น การปลูกไม้ดอก การเก็บและแปรรูปเมล็ดกาแฟ รวมทั้งช่วยส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในชุมชนด้วย เช่น ดอกกล้วยไม้ประดิษฐ์ ชาสมุนไพร ชาดอกกล้วยไม้ สบู่สมุนไพร และงานประดิษฐ์ต่างๆ เป็นต้น ดังนั้นบ้านโป่งแยงจึงมีทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชน ส่งผลให้รายได้ของชุมชนเพิ่มสูงขึ้น ควบคู่กับการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตให้คนและป่าสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืน

การวิเคราะห์ปัจจัยที่เอื้อสู่ความสำเร็จ

ความได้เปรียบในเชิงพื้นที่ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะกับการเพาะปลูกและการท่องเที่ยว นอกจากนี้วิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง รวมทั้ง อบต. โป่งแยงให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ส่งผลให้มีหน่วยงานอื่นๆ ที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือเพิ่มเติม เช่น มหาวิทยาลัยแม่โจ้ สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ และ BEDO

ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานในตำบลในอนาคต

สำหรับในเฟสแรกนั้นเนื่องจากมีสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 จึงสามารถดำเนินการได้ถึงกระบวนการกลางน้ำ ดังนั้นในเฟสที่สองจึงจำเป็นต้องดำเนินการต่อในกระบวนการปลายน้ำ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์เพิ่มส่งเสริมการท่องเที่ยว และจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ต่างๆ รวมทั้งสร้างช่องทางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนต่างๆ ให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการเชื่อมโยงผลการดำเนินงานในระดับตำบลกับหน่วยปฏิบัติการ อว. ส่วนหน้า และเครือข่ายระหว่างตำบลในอำเภอ และจังหวัดเดียวกัน

ควรมีการสร้างเครือข่ายกับตำบลอื่นๆ เพื่อมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการต่างๆ และขยายผลไปยังตำบลอื่นๆ หรือจัดงานแสดงผลงานของแต่ละภูมิภาคต่อไป

ข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงการเรียนการสอน/หลักสูตร

เน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีกิจกรรมที่ได้ลงพื้นที่ ได้เข้าชุมชน เรียนรู้การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์โจทย์ชุมชน จากนั้นจึงนำปัญหาต่างๆ ในชุมชนมาใช้ในการเรียนการสอนการทำวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

